

Jurij Hudolin

ROBOVI SUJETE I RAZDORA

Svako vreme je najdrastičnije obeleženo onim emocijama koje temeljno modeluju i profilišu odnose među ljudima. Emocija je najdragocenija dama ljudske mentalne arhitekture, koja provodi vreme šetajući se između mračnih i svetlih fokusa čovečanstva, i iako je duboka emocija prepuna zamki i izrazito tautološka, a posledično tome i turbulentna, treba joj pripisati veću dragocenost od površno naivnog emocionalnog brbljanja koje je, zajedno sa novim medijima i željom za tim da se bude više od drugog čoveka, okupiralo našu planetu.

Vreme u kojem živimo vreme je *fast food* emocije, dani se nižu u ravnomerno metronomizovanom ritmu koji ne koketira sa pozitivnim i optimističnim analizama emotivnih odnosa, jer preovlađujuća mentalna stanja imaju bolesne ambicije, pohlepu, sebičnost i sujetu, te negativnu konotaciju i razarajuću ulogu u savremenom društvu. Kao da otkucava metronom i cinično najavljuje dane kada ćemo ostati i bez same emocije ljubavi prema drugom čoveku. Pogledajmo samo kako su ambicija, pohlepa, sebičnost i pre svega sujetna „omekšali“ emociju koja bi trebalo da se zasniva na poštovanju i ljubavi, na želji da svet i naše odnose suštinski promenimo nabolje, međutim, ne samo rečima koje površno isparavaju i ukrasno manipulišu, već korenito i utemeljeno empirizmom.

Ambicija je vitalna i pokretačka snaga čovečanstva. Bez nje bi svet bio opustošen i čamio bi na ruševinama letargije. A ipak, ambicija je kroz vekove devalvirala kao kvalitetna osobina ličnosti i u naše doba dostigla dno, s obzirom na to da se iz nje rasplamsala pohlepa i maloumna sujetna, pre svega muška. Uzmimo za to primere koji nisu fokusirani na određenu i samo jednu ličnost, već koji su tokom vremena postali poslovični i deo klišeja, kao da je to nešto *normalno*.

Osamdesetogodišnji starac, ugledan autor i urednik, dobitnik svih najvećih nagrada i priznanja u slovenačkoj državi, klasik kvalitetnog i pozamašnog opusa, već decenijama apanažiran od strane SAZU* – da, i dalje lobira da dobije nove nagrade i priznanja, da se još više prevodi na druge jezike i dobija državne donacije, nastupa i prepire se sa mladima o autopoetikama, sve u ime toga da je isključivo on u pravu i da je njegova vizija sveta jedina verodostojna i da jedina ima kredibilitet. Čovek nije više stvaralac, već će do smrti biti borac za to da je u pravu, do večnih lovišta će negirati postojanje drugačijeg i savremenog mišljenja koje je donela nova epoha. Kreativni vitalizam i s vremenom potvrđivan kvalitet svog rada zamenio je za glupavu mušku sujetu i sebičnost. Kao da bi neko hteo da mu nanese zlo, kao da neko ima opsesivnu volju i želju da sruši njegovo delo, samo ako misli drugačije i ako je trenutno više obasut pažnjom stručne i opšte javnosti. Zašto je to tako – odgovor se nudi sam od sebe, jedini i osnovni motiv sasvim sigurno nije papirnati tigar paranoje.

* SAZU – Slovenska akademija znanosti i umetnosti. (Prim. prev.)

Četrdesetogodišnji muzičar, čije delo nije produkt instant emisija i serije beleškica u žutoj štampi, već je obeležen originalnošću i kvalitetom, s obzirom na to da je reč o obrazovanom stvaraocu, sasvim otvoreno priznaje da ga je u potpunosti obuzela opsesija prisustvom u medijima. Ukoliko se makar četrnaest dana ne pojavi u kakvom mediju, on postaje razdražljiv i nervozan. U žutom, narandžastom, ljubičastom, nije važno, važno je samo da ga ima. Da ima njegove fotografije. Jer ljudi danas halapljivo detektuju samo ko je na fotografiji i ne čitaju tekst. Utoliko bolje ako je fotografija lepa, svejedno je ako je na njoj, slučajno, sa čašom, čak i ako malograđanin vikne: *vidi ga!* Samo da pod površinom kože zažubori i da oseti slatku jezu kada ugleda u više hiljada primeraka odštampanu svoju fotografiju. Njega ne zanima da se u medijima pojavljuje zbog svoje kreativne ambicije, već isključivo zbog svoje spoljašnjosti, iako ga svi već poznaju. Ali, želja nikako da ga mine. To, sasvim sigurno, nije više ambicija. A kamoli kreativnost. To više nije ni agresivni marketing, već je reč o gubitku ličnosti koja je pala u zamku glupe (muške) sujete.

Nadaren novinar je napredovao na poslu. Sada je urednik. Pisao je kritičko-analitičke tekstove, lucidne i autentične refleksije, bio je izuzetan istraživački novinar, ali, sada je urednik. Zbog labilne mentalne arhitekture počeo je da gubi tlo pod nogama. Ne razmišlja više o verodostojnosti informacija, već isključivo misli na medij kao oružje protiv drugih i svoj posao gleda samo još kao polugu moći koju ima u rukama, kao da ne zna da je sutra novi dan i da se sve može preokrenuti. Pošto sada ima više kontakata sa vlasnicima, i radi u mediju u kojem ima mogućnost da učestvuje u lobiranju marketinškog kolača, u grlu mu se zametnula i neobuzdana žudnja za novcem i provizijama, a sve je podmazano teorijom zavere da su sada oči svih uperene samo u njega i da svi samo čekaju šta će učiniti. Novinarstvo više nije užitak i nije profesija vredna poštovanja, već oruđe kojim drugima treba dokazati svoju moć i uticaj, a uzgred, različitim kanalima, zgrnuti što više novca. Talentovanom i kredibilnom novinaru novac je uništio lucidnu analizu, sada je cilj dokazati da si više od drugog čoveka. Nije u pitanju blagostanje i opušten život – sve to je imao i kao običan novinar – koje donosi bolji posao, već samo još ples mačevanja sa samim sobom i sujeta. Glupavo. Muška sujeta.

Primer, međutim, ima bezbroj. U njima preovlađuju muškarci. Kao da se istorijska uloga muškarca kao zdravog lovca koji bi trebalo da bude zadovoljan i smiren, ispunjen, ako hoćete, svojim plenom, izopačila u kružni tok koji više ne može da obuzda svoj mehanizam, treba ostvariti što bolji društveni status koji određuje većinski preplašen živalj zarobljen u svetu bez refleksije i, u slovenačkom kontekstu i bez aristokratije, biti više od drugog čoveka.

Tako je i sa politikom. Nema krize političkog parlamentarizma, već krize ličnosti. Zašto se gomilaju samo natpisi i analize kratkog daha i još kraćeg fitilja, ko je moćnija ličnost, Napoleon iz Grosuplja ili Berlusconi sa Golovca, da ne bude sve vreme samo smrtni strah od imena Janez Janša i Zoran Janković? Zar su, pored gubitka samopoštovanja i smisla za humor koji je izazvala razorna i neprijateljska emocija, i oni koji se bave razmišljanjem, analizama i zdravom kritičkom refleksijom, počeli da razmišljaju još samo o kultu ličnosti? Ovo je vreme u kojem više nema poštovanja ni emocije koja bi razvijala autokritičnu refleksiju. Tu i tamo još ima ruševina korektnosti, međutim korektnost se zdrobi i skupi, kada, na suprotnoj strani, protok novca oslabi. Život postaje jurcanje po emocionalno opustošenom ostrvu kojim vladaju emotivni invalidi i mentalni bogalji koji ne nude altruizam, a koji, kao

što se kaže, dolazi od srca. Oni koje vlastitim glasovima postavljamo da upravljaju državnom imovinom takođe gledaju na svoju kandidaturu i izbor kao na garanciju i dar kako ostvariti svoj sujetni san, tog kralja današnjice.

U današnje vreme svaki dobronameran gest drugog čoveka shvatamo kao plen koji ti je neko naivan gurnuo u naručje ne bi li ga sutra uništio. Na kraju krajeva, bilo bi pošteno priznati sebi da smo ponekad paranoični i željni toga da naškodimo drugome, kao i glupavo sujetni, zato što nemamo hrabrosti da poštujemo i volimo drugog čoveka. I više od toga, ono što je suštinsko: najpre treba biti iskren i znati prihvatiti kritiku. To, međutim, nije tako teško kako se čini u doba permanentne osvetoljubivosti.

*(Sa slovenačkog prevela **Ana Ristović**)*